

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף ס

נמרא: תנא במה דברים אמורים: כל זה כשקיבל על עצמו נזירות מועטת של שלושים יום, אבל בנזירות של שנה, הוא צריך להמתין שנתיים בשביל לאכול בקודשים וארבע שנים בשביל לשתות יין. והטעם כנ"ל, כמו שבנזירות של שלושים יום מחכה שישים יום לקודשים ומאה עשרים יום ליין וטומאה, כך בנזירות של שנה מחכה שנתיים לקודשים וארבע שנים ליין וטומאה.

ותני עלה: נאמר בברייתא על דברי המשנה, שהנזיר הספק טמא ספק מוחלט - צריך לגלח 4 תגלחות כנ"ל, ובכל אחת להביא את הקרבנות דלהלן. (וזאת משום שיש כאן ארבעה ספיקות: א. שמא הוא לא מצורע ולא טמא. ב. שמא הוא מצורע ודאי ג. שמא הוא טמא ודאי. ד. שמא הוא גם מצורע וגם טמא):

1. תגלחת ראשונה: צפורים (על הצד שהוא נצטרע ונתרפא), חטאת העוף (על הצד שהוא נטמא ונטהר), עולת בהמה (על הצד שהוא לא נצטרע ולא נטמא אלא הוא מסיים את נזירותו).

2. תגלחת שניה: חטאת העוף (על הצד שהוא נצטרע שאז הוא צריך להביא קרבן לאחר שבעה ימים מהתגלחת הראשונה עם הקרבן הראשון), עולת בהמה (על הצד שהוא נטמא שאז הוא צריך להביא קרבן לסיום נזירותו).

3. תגלחת שלישית: חטאת העוף (על הצד שהוא גם נצטרע וגם נטמא, שאז הקרבנות והתגלחות הראשונים היו רק לצרעתו, ולאחר מכן הוא צריך לגלח שוב בשביל להיטהר מטומאתו ולהביא קרבן), ועולת בהמה (על הצד שהוא רק נצטרע, שאז שני הקרבנות הראשונים היו לצרעתו ולאחר מכן הוא מנה נזירות בטהרה ועכשיו הוא מביא את הקרבן של סיום נזירותו).

(המשך בדף הבא ↓)

4. **תגלחת רביעית:** 'קרבן טהרה' דהיינו עולת בהמה וכן חטאת ושלמים (על הצד שהוא גם נצטרע וגם נטמא, שאז הקרבנות והתגלחות הראשונים היו רק לצרעתו, ולאחר מכן הוא גילח שוב בשביל להיטהר מטומאתו והביא קרבן, ולאחר מכן הוא התחיל למנות נזירות בטהרה ועכשיו הוא מביא קרבן לסיום נזירותו).

עד כאן דברי הברייתא. הגמרא מבארת:

1. **התגלחת הראשונה: אמרת תגלחת ראשונה:** מביא צפורים, חטאת העוף, ועולת בהמה. וממה נפשך הוא עושה טוב – כלומר אין חשש שהוא מביא 'חולין לעזרה' (=בהמה סתם, וכן קרבן שאינו נצרך). משום שיש כאן שלושה ספיקות (בשלב הזה של הקרבן הראשון) וזה פתרונום:

א. דאי ודאי מצורע הוא: אם הוא מצורע ודאי - **הציפורים** באים לקרבן המצורע שלו, ואז **חטאת העוף** קריבה על הספק (שכך הדין הוא שחטאת העוף קריבה בספק) ולא אוכלים הכהנים אותה אלא היא הולכת לקבורה, ואת **העולת בהמה** מביא על תנאי שאם לא חייב להקריבה תהא לנדבה

ולגלחו תוך **שבעה אי אפשר:** בעיקרון על המצורע לספור שבעה ימים לאחר התגלחת הציפורים, ולאחר מכן להביא חטאת העוף. אך כאן אי אפשר לעשות כן משום שאולי הוא לא מצורע ואז תגלחתו אינה דוחה את הנזירות, ולכן ממתין שלושים יום עד התגלחת והקרבנות של הפעם השניה.

ב. ואי לאו מצורע ודאי הוה והוא טמא: אם הוא טמא ודאי – **החטאת העוף** באה לקרבן שנטהר מטומאתו, ו**בציפורים** אין חשש של 'הבאת חולין בעזרה' משום שעבודתם נעשית מחוץ לעזרה, **ועולת בהמה** תבוא על תנאי נדבה כנ"ל.

ג. ואי לאו מצורע הוא ולא טמא: אם הוא לא מצורע ולא טמא – **בציפורים** אין חשש כי הן נעשות מחוץ לעזרה כנ"ל, **בחטאת העוף** אין חשש כי היא באה על הספק ותלך לקבורה, **ועולת הבהמה** באה לקרבן שלו על סיום נזירותו.

קושיא: והא בעי **אשם:** והרי אם הוא באמת מצורע ודאי הוא צריך להביא גם קרבן אשם? תירוץ: **רבי שמעון היא:** הסובר שיכול להביא אשם ולהתנות עליו שאם אינו חייב להקריבו יהא לשלמי נדבה. כלומר באמת הוא מביא אשם על תנאי.

2-3. **התגלחת השניה והשלישית: תגלחת שניה ושלישית:** מביא חטאת העוף ועולת בהמה. ולא ציפורים משום שגם אם הוא נצטרע הוא כבר הביא אותם בפעם הראשונה. ועבשיו 'חדא לספק סופרו' כלומר בתגלחת השניה מביא חטאת העוף ועולת בהמה, על הצד שהוא נצטרע - הוא מביא את החטאת העוף שהיא הקרבן השני של המצורע, (והעולת בהמה תיקרב על תנאי נדבה כנ"ל), [יש להוסיף: ואילו על הצד שהוא נטמא - עולת הבהמה היא הקרבן לסיום נזירותו, וחטאת העוף באה על הספק ותיקבר כנ"ל].

'**וחדא לספק טומאתו**' כלומר בתגלחת השלישית מביא שוב חטאת העוף ועולת בהמה, על הצד שהוא גם נצטרע וגם נטמא - הוא מביא חטאת העוף לקרבן הטומאה שלו (כי שני הראשונים היו לצרעתו. והעולת בהמה תיקרב על תנאי נדבה כנ"ל) [יש להוסיף: ואילו על הצד שהוא לא נצטרע ולא נטמא - חטאת העוף באה על הספק ותיקבר כנ"ל, ועולת העוף על תנאי נדבה כנ"ל].

4. **התגלחת הרביעית: רביעית:** מביא קרבן טהרה ועושה את תנאי הבהא: 'דאי ודאי נזיר הוא' כלומר על הצד שהוא לא נצטרע ולא נטמא - עולת הבהמה שהביא בתגלחת הראשונה היתה לחובתו, וזו שהוא מביא עבשיו תהא לנדבה, 'ואם טמא ומוחלט הוא' כלומר על הצד שהוא גם נטמא וגם נצטרע עולת הבהמה הראשונה (נ.ב. או השניה או השלישית. כך נראה לענ"ד) היתה נדבה וזו שהוא מביא עבשיו היא לחובה (כי רק עבשיו מסיים את הנזירות), 'וזה שאר קרבנו' כלומר והחטאת והשלמים שמביא עבשיו זה שאר חלקי קרבן הטהרה שלו (שגם אם כבר נתחייב בו בעבר הרי הביא אז רק עולת בהמה ועבשיו משלים את שאר הקרבנות).

הגמרא ממשיכה להביא ספקות נוספים בענין נזיר שנטמא / נצטרע:

טמא ספק ומוחלט ודאי: כלומר נזיר שספק אם הוא נטמא אך ודאי שהיה מצורע - מכיון שהוא מצורע ודאי הוא מגלח פעם אחת כשנתרפא מצרעתו, וסופר שבעה ימים ולאחר מכן מגלח פעם שניה, ומותר לאכול בקודשים ביום השמיני (לאחר שיביא קרבנותיו). ועדיין אינו יכול לשתות יין ולהיטמא למתים כי הוא צריך למנות את שלושים ימי הנזירות שלו ולאחר מכן לגלח את תגלחת סיום הנזירות ואת קרבנותיה.

אלא מכיון שהוא גם ספק טמא, עדיין הוא אסור ביין ובטומאה. כי אם הוא גם טמא נמצא שהתגלחת והקרבן השלישי היו לתגלחת טומאה, ועבשיו הוא צריך למנות עוד

שלושים יום לנזירות טהרה ובסיומם לגלח והביא את קרבן סיום הנזירות. נמצא סה"כ: 67 יום עד שמותר לו יין וטומאה.

מוחלט ספק וטמא ודאי: כלומר נזיר שספק אם נצטרע אבל ודאי שנטמא - מכיון שהוא טמא ודאי הוא סופר שבעה ימים שבהם מזים עליו בשלישי ובשביעי, ולאחר מכן מגלח פעם ראשונה לתגלחת טומאה, ומונה שלושים ימי נזירות בטהרה ובסיומן מביא קרבן לסיום הנזירות. ועכשיו הוא מותר בקודשים. כי על הצד שהוא גם נצטרע התגלחת הראשונה היתה תגלחת הראשונה של הצרעת לאחר שנתרפא, ואילו התגלחת השנייה היא תגלחת השנייה של הצרעת (שלא היה יכול לעשות אותה לאחר שבעה ימים מהתגלחת הראשונה, משום שאולי הוא אינו מצורע והימים הללו הם ימי נזירותו ואסור לו לגלח בהם, ולכן היה עליו להמתין שלושים יום). ועכשיו הוא כבר טהור מצרעתו (וכן טהור מטומאתו, אמנם עדיין לא הביא את קרבנות טומאתו אך אין זה מעכב אותו מלאכול בקודשים).

אלא שעדיין אסור ביין וטומאה, כי על הצד שהוא גם נצטרע - נמצא ששני הקרבנות הראשונים היו רק לצרעתו, ועכשיו צריך להביא עוד קרבנות לטומאתו. דהיינו לאחר ספירת שבעה ימים מביא קרבן תגלחת טומאה, ואז מונה שלושים ימי נזירות בטהרה ובסיומם מביא קרבן סיום הנזירות. סה"כ: 74 יום ($7+30+7+30=74$).

טמא ודאי ומוחלט ודאי: נזיר שודאי נטמא וודאי נצטרע – מכיון שהוא ודאי מצורע, תגלחת הצרעת דוחה את הנזירות, ולכן הוא מגלח ביום שנתרפא, ולאחר מכן סופר שבעה ימים וביום השמיני מגלח ומביא קרבנות של מצורע והוא כבר מותר בקודשים (כי הוא כבר טהור מצרעת וטומאה).

אלא שמכיון שהוא גם טמא - הוא אסור ביין וטומאה עד שימנה שבעה ימים לטומאתו ואז יביא קרבן תגלחת טומאה, ואז מונה שלושים ימי נזירות ובסיומם מביא קרבן סיום הנזירות. סה"כ: 44 יום.

*

שאלו תלמידיך את רבי שמעון בן יוחי: נזיר טהור שסיים את נזירותו ולפני שהתגלח נהיה מצורע ונרפא, האם יכול לגלח תגלחת אחת והיא תעלה לו גם לסיום נזירותו וגם לצרעתו (= לתגלחת ראשונה של מצורע)?

אמר להן אינו מגלח: לפי שתגלחת הנזיר היא כדי להעביר את השיער לגמרי, ואינו צריך את השיער שיגדל לאחר מכן לצורך מצווה, אבל המצורע מתגלח בתגלחת הראשונה כדי לגדל שיער ולגלחו פעם שנייה לפני יום הבאת קרבנותיו, וכיוון שהתגלחות חלוקות זו מזו אי אפשר לגלח תגלחת אחת עבור שניהם.

תלמידיו שאלוהו שאלה נוספת: ולא תעלה לימי חלוטו וכו': כלומר אכן מובן שאי אפשר לגלח תגלחת אחת גם לסיום נזירותו וגם לתגלחת ראשונה של מצורע, אבל מדוע שלא תעלה לו גם לסיום נזירותו וגם לתגלחת השניה של מצורע, והרי שני התגלחות הם כדי להעביר את השיער לגמרי ואינו צריך את השיער שיגדל לאחר מכן לצורך מצווה.

אמר להן: התגלחת של מצורע נעשית לפני זריקת הדמים, שנאמר "וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ... וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׂנֵי כִבָּשִׁים תְּמִימִים", הרי שהגילוח נעשה ביום השביעי לפני הקרבת הקרבנות שהם ביום השמיני, ואילו תגלחת הנזיר נעשית לאחר זריקת הדמים, שנאמר "וְגִלַּח הַנְּזִיר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת רֹאשׁ נְזָרוֹ וְלָקַח אֶת שְׁעַר רֹאשׁ נְזָרוֹ וַיִּנְתֵּן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים", הרי שהגילוח נעשה לאחר הקרבת הקרבנות שהרי הוא נותן את שערו תחת זבח השלמים, ולכן אי אפשר לגלח תגלחת אחת עבור שניהם.

תלמידיו שאלוהו שאלה נוספת: ולא תעלה לימי צרעתו וכו': כלומר אכן מובן שאי אפשר לגלח תגלחת אחת גם לסיום נזירותו וגם לתגלחת ראשונה או שניה של מצורע, אבל מדוע שלא תעלה תגלחת אחת גם לצרעתו וגם לתגלחת נזיר טמא.

אמר להן: נזיר טמא מגלח לאחר שטובל לטהרתו, שנאמר "וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַיּוֹם טְהָרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחוּ", משמע שמגלח לאחר הטהרה, אבל מצורע מגלח לפני טהרתו, שנאמר "וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ... וַיִּכְבֶּס אֶת בְּגָדָיו וַיְרַחֵץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וַיִּטְהַר".

הגמרא מביאה לשון אחרת. אמרו לו תלמידיו:

אמרו לו יפה אמרת: כלומר מובן מה שענית לנו שתגלחת אחת לא תעלה למצורע לימי ספרו ונזירותו כפי שביארת לנו לעיל, אבל מדוע שלא תעלה לו גם לתגלחת הראשונה של מצורע וגם לתגלחת נזיר טמא, שהרי בשניהם התגלחת באה לצורך

גידול שיער לצורך מצווה (= מצורע לצורך תגלחת שניה ונזיר טמא לצורך התחלת נזירות טהרה).

אמר להן: נזיר טהור והוא מצורע לא יכול לגלח תגלחת אחת לפי שהמצורע מגלח כדי לגדל את שערו והנזיר הטהור כדי להעביר את שערו, ובמקרה שהוא נזיר טמא והוא מצורע גם אינו יכול לגלח תגלחת אחת לפי שהמצורע מגלח לפני שטובל לטהרתו והנזיר שננטמא מגלח לאחר שטובל לטהרתו.

תני רבי חייא: רבי חייא שנה ברייתא בה מבואר את מה שאמר רשב"י לתלמידיו - נזיר טמא והוא מצורע לא עולה לו תגלחת אחת לפי שהמצורע מגלח לפני שטובל לטהרתו והנזיר שננטמא מגלח לאחר שטובל לטהרתו, ונזיר טהור והוא מצורע לא עולה לו תגלחת אחת לפי שהתגלחת של מצורע נעשית לפני זריקת הדמים ואילו תגלחת הנזיר נעשית לאחר זריקת הדמים.